

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 92/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti F., spol. s r. o., M., zastúpenej advokátom JUDr. B. N., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaného 15. júla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžf 40/2007 o trovách konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti F., spol. s r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2008 doručená sťažnosť spoločnosti F., s. r. o., M. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) výrokom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vydaného 15. júla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžf 40/2007.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 419/06-43 z 1. februára 2007 tak, že rozhodnutie Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky č. I/222/8681-58886/2006/991031-r zo 14. augusta 2006 v spojení s rozhodnutím Daňového úradu M. č. k. 606/230/131-11571/2006 z 28. marca 2006 zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Zároveň najvyšší súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 10 946 Sk, pričom pri vyčísl'ovaní tejto sumy vychádzal z právneho záveru, že *„v správnom súdnictve, ktoré nie je založené na nachádzaní subjektívnych práv jednotlivca vrátane určovania ich spornej výšky pri peňažnom plnení, nie je možné pri výpočte výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzať z ustanovenia § 10 vyhlášky, ale úkony právnej pomoci vykonané v správnom súdnictve je nutné hodnotiť ako hodnotu veci alebo práva, ktoré nie je možné vyjadriť v peniazoch a preto je v tomto prípade na vyčíslenie výšky tarifnej odmeny potrebné aplikovať ustanovenie § 11 ods. 1 vyhlášky ...“*. Najvyšší súd bol toho názoru, že v správnom súdnictve je predmetom konania posúdenie, *„či postup a napadnuté rozhodnutie správneho orgánu je zákonné alebo nie je. Túto skutočnosť nemožno objektívne oceniť v peniazoch.“*.

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd v predmetnom prípade *„nepostupoval zákonne“*, pretože odôvodnenie výroku napadnutého rozsudku o trovách konania *„je v úplnom rozpore so skutkovým stavom obsiahnutým v spise“*. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nezdôvodnil prečo nepostupoval podľa ustanovenia § 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pretože *„z predmetu sporu je jednoznačne zrejmé, že predmetom preskúmania zákonnosti rozhodnutia je skutočnosť, či máme alebo nemáme zaplatiť dodatočne vyrubný rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie máj 2004 vo výške 495.569,- Sk. Z toho je jednoznačne zrejmé, že premetom sporu je určený už vyčíslený rozdiel dane v sume 495.569,- Sk, čo je skutočným predmetom sporu. Najvyšší súd však túto skutočnosť vôbec nezohľadnil a neuviedol, prečo nevychádzal pri určení výšky náhrady odmeny advokáta z takto zrejme určeného predmetu sporu v peniazoch. Takéto rozhodnutie predchádza povinne rozhodnutiu o náhrade trov podľa § 11 cit. vyhlášky. Ak by sa bol Najvyšší súd*

touto skutočnosťou v dôvodoch rozhodnutia zaoberal, jednoznačne by musel prísť k záverom, že mal rozhodnúť o náhrade trov konania zodpovedajúcej odmene advokáta podľa § 10 cit. vyhlášky.“

Sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom najvyššieho súdu o nemožnosti vyjadriť hodnotu veci v správnom súdnictve v peniazoch, „pretože pri každom preskúmaní rozhodnutia súdmi a to či už v riadnych opravných prostriedkoch, mimoriadnych opravných prostriedkoch alebo preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov sa vždy posudzuje zákonnosť týchto rozhodnutí, ale predmet sporu je vždy určený obsahom, rozsahom žaloby resp. iného podania, na základe ktorého súdy konajú“.

Dotknuté právne normy aplikoval podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd v rozpore s čl. 152 ods. 4 ústavy, a tým „neposkytol právnu ochranu v medziach zákonov, ktorú čl. 46 ods. 1 Ústavy zaručuje“.

Sťažovateľ svoju argumentáciu podporil aj poukazom na iné rozhodnutie najvyššieho súdu v skutkovo podobnom prípade, v ktorom najvyšší súd pri vyčísl'ovaní trov konania v správnom súdnictve vychádzal z vyjadriteľnosti predmetu konania v peniazoch. Toto rozhodnutie sťažovateľ pripojil k predmetnej sťažnosti ako prílohu.

V závere sťažnosti sťažovateľ formuloval svoj sťažnostný petit takto:

„1. Základné právo spoločnosti F., spol. s r. o., M. na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru konaním a rozsudkom Najvyššieho súdu SR pod č. k. 5 Sžf 40/2007 zo dňa 15. júla 2008 bolo porušené.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 5 Sžf 40/2007 zo dňa 15. júla 2008 v časti o trovách konania a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Náhradu trov konania na ústavnom súde nežiadame.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní

odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy) porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti voči napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu zásadným spôsobom namietal jeho postoj k vyjadriteľnosti predmetu konania o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

K tejto otázke ústavný súd zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Z napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd dostatočne jasne vysvetlil svoj postoj k spornej otázke trov konania s poukazom na predmet konania v správnom súdnictve, ktorým je preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu a tomuto rozhodnutiu predchádzajúceho postupu správneho orgánu z pohľadu zákonnosti. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal i na rozdiel medzi predmetom sporu v nachádzacom konaní v občianskoprávných veciach a predmetom konania v správnom súdnictve. Aplikácia ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky je preto v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí vyjadril právny názor, ktorý nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd ho tiež nehodnotí ako zjavne neodôvodnený.

Nad rámec tohto odôvodnenia považuje ústavný súd za vhodné zmieniť sa o paralele všeobecnejšieho významu, ktorá sa aj v súvislosti s preskúmanou vecou ponúka pri porovnaní ustanovenia § 11 ods. 1 vyhlášky a tým, čo zákonodarca celkom jednoznačne predpokladá v zákone č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, Príloha I, položka 10, t. j. že v správnom súdnictve sa zásadne platí súdny poplatok pevnou sadzbou.

Navyše ústavný súd iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (mutatis mutandis IV. ÚS 170/08, II. ÚS 64/09).

Ústavný súd tak dospel k záveru, že nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť konštatovania porušenia označeného základného práva sťažovateľa i jeho práva zaručeného dohovorom v rámci meritórneho prejednávania predloženej sťažnosti. To vedie štandardne ústavný súd k odmietnutiu sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Sťažovateľ poukázal i na rozdielnosť prístupov najvyššieho súdu k obdobným skutkovým situáciám a ako dôkaz priložil k sťažnosti rozhodnutie najvyššieho súdu v inej veci, v ktorej došlo k zmene prvostupňového rozhodnutia vo výroku o trovách konania na prvom stupni práve v prospech tvrdenia sťažovateľa o vyjadriteľnosti predmetu konania podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku v peniazoch.

Ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého rozsudku najvyššieho

súdu takéto nedostatky nezistil, odmietol sťažovateľovu sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľom v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2009